

Ks. prof. dr hab. Lucjan Świto
Katedra Filozofii i Prawa Kanonicznego
Wydział Teologii
Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

**Recenzja rozprawy doktorskiej Pani mgr. lic. Małgorzaty Chojary-Sobieckiej
pt. „Godność człowieka jako teologiczna podstawa ochrony danych osobowych”,
napisanej pod kierunkiem ks. prof. dra hab. Piotra Krocza**

W odpowiedzi na pismo Księdza prof. dra hab. Henryka Sławińskiego, Kierownika dyscypliny nauki teologiczne Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie z dnia 23 czerwca 2023 r., które powiadamia o uchwale Rady dyscypliny nauki teologiczne powołującej mnie na recenzenta rozprawy doktorskiej Pani mgr. lic. Małgorzaty Chojary-Sobieckiej pt. „Godność człowieka jako teologiczna podstawa ochrony danych osobowych”, przedkładam wymaganą przepisami prawa recenzję dotyczącą rozprawy kandydata do stopnia naukowego doktora.

Recenzja została sporządzona zgodnie z wymaganiami podanymi w art. 13 ust. 1 Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. z 2003, nr 65, poz. 595 ze zm.) w związku z art. 179 ust. 2 i ust. 3 Ustawy z dnia 3 lipca 2018 r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. 2018 poz. 1669), które zwracają uwagę przede wszystkim na to: 1) czy rozprawa doktorska stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego, 2) czy rozprawa doktorska prezentuje ogólną wiedzę teoretyczną osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora w określonej dyscyplinie, 3) czy rozprawa doktorska wykazuje umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej przez osobę ubiegającą się o nadanie stopnia doktora.

Treść recenzji obejmuje – poza niniejszym wstępem – wskazanie podstawy faktycznej, uwagi do przedmiotu i problemu badawczego, wykorzystanej literatury i zastosowanej metody badawczej, struktury i treści pracy, oraz zawiera wniosek końcowy i konkluzję.

Podstawa faktyczna recenzji

Recenzja została sporządzona w oparciu o rozprawę doktorską, która ma postać maszynopisu zatytułowanego „Godność człowieka jako teologiczna podstawa ochrony danych osobowych”, liczy 154 stron i składa się ze strony tytułowej, streszczenia w języku polskim, spisu treści, wstępu, trzech rozdziałów, zakończenia i bibliografii. W pracy zabrakło streszczenia w języku angielskim, do czego zobowiązuje art. 187 ust. 4 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.

Przedmiot i problem badawczy

Inspiracji do podjęcia tematu rozprawy doktorskiej dostarczyło Doktorantce rozpoczęcie stosowania w Polsce od 2018 r. przepisów o ochronie danych osobowych (tzw. RODO). Ich konsekwencją było między innymi wydanie przez Konferencję Episkopatu Polski dekretu ogólnego w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych w Kościele katolickim. Zdaniem Doktorantki zdecydowana część społeczeństwa polskiego, a wśród nich katolicy, z chwilą wejścia w życie nowego prawa nie miała wystarczającej wiedzy co do zasadności wprowadzonych regulacji prawnych, co – według Doktorantki – wywoływało zamęt interpretacyjny stosowanych przepisów oraz podważało ich sens. W związku z tym Doktorantka postanowiła w swojej pracy uzasadnić przeprowadzone działania legislacyjne w prawie polskim i kanonicznym, wykazując, że sens ochrony danych osobowych kryje się w godności człowieka. Wprawdzie w przedłożonej dysertacji Doktorantka nie wyjaśniła bliżej, w oparciu o jakie badania lub kryteria wysnuła tezę, iż „zdecydowana część społeczeństwa” nie posiadała odpowiedniej wiedzy o przyczynach, potrzebie i zakresie wprowadzenia analizowanych przepisów, niemniej jednak wybór tematu należy uznać z punktu widzenia teologicznego za aktualny i oryginalny.

Bibliografia i metoda badawcza

Rozprawa doktorska została oparta na materiale źródłowym dotyczącym głównie ochrony danych osobowych, który obejmuje akty normatywne kościelne i świeckie, judykaty sądów polskich i Unii Europejskiej, a także dokumenty i przemówienia papieży z ostatniego stulecia. W wykazie źródeł Doktorantka pominęła jednak *Biblię* oraz kodeksy prawa kanonicznego, chociaż z tych źródeł – istotnych dla teologii – korzystała. Przeprowadzona kwerenda literatury, dotycząca również kwestii związanych z ochroną danych osobowych, wydaje się w miarę wystarczająca,

W swoich badaniach Doktorantka posłużyła się metodami adekwatnymi do celu, który zamierzała osiągnąć. Zastosowała metodę egzegetyczną do tekstów biblijnych oraz enuncjacji kościelnych, metodę dogmatyczno-prawną i teoretyczno-prawną do przedstawienia i wyjaśnienia definicji danych osobowych oraz metodę historyczno-prawną do przedstawienia genezy kluczowych dla tematu pojęć i ich ewolucji w prawie świeckim i kanonicznym.

Struktura i treść pracy

Struktura rozprawy doktorskiej jest w zasadzie logiczna i spójna. Doktorantka swoje badania poprzedziła krótkim wstępem, w którym wprowadziła czytelnika w problematykę będącą przedmiotem refleksji naukowej, określiła jej cel i hipotezę badawczą, zarysowała strukturę pracy, a także objaśniła zastosowane metody badawcze. We wstępie zabrakło niestety omówienia wykorzystanych źródeł i literatury przedmiotu.

Główny korpus pracy składa się z trzech powiązanych ze sobą rozdziałów, których treść nawiązuje do tematu określonego w tytule.

Rozdział pierwszy pt. „Godność człowieka w ujęciu teologicznym”, to refleksja filozoficzno-teologiczna związana z poszukiwaniem zobiektywizowanych wartości decydujących o godności człowieka lub ją konstytuujących. Doktorantka najpierw wyjaśniła znaczenie samych terminów „osoba” i „godność”, podkreślając, że termin „osoba” najpełniej rozwinął się dzięki chrześcijaństwu. Filozofia chrześcijańska bowiem – w odróżnieniu od filozofii nowożytnej – posługując się wspomnianym terminem nie tylko akcentuje niepowtarzalność osoby jako jednostki, ale zwraca uwagę na jej rozumność. Następnie Doktorantka zaprezentowała poglądy filozofów na temat godności człowieka, koncentrując się przede wszystkim na tych myślicielach, którzy inspirowali się nauką katolicką. Wskazała, że filozofia katolicka jest nierozdzielnie związana z koncepcją *imago Dei*, traktując godność człowieka jako nieodłączny składnik ludzkiego istnienia, wartość uniwersalną, powszechną, niestopniowalną i absolutną, która stanowi o równości wszystkich ludzi w tym zakresie. W

dalszej części rozdziału pierwszego Doktorantka przytoczyła fragmenty biblijne Starego i Nowego Testamentu, które opisując stworzenie człowieka na obraz i podobieństwo Boga podkreślają wyjątkową pozycję osoby ludzkiej w świecie. Zamykając rozdział pierwszy Doktorantka zaprezentowała kwerendę i analizę tych wypowiedzi i dokumentów papieży XX i XXI wieku, które nawiązywały do idei godności człowieka, jako specyficznej i nadrzędnej wartości osoby ludzkiej.

W rozdziale drugim pt. „Godność człowieka jako podstawa normy kanonicznej” Doktorantka dokonując dalszej refleksji nad znaczeniem godności człowieka próbowała dowiedzieć, że jest ona nie tylko kategorią metafizyczną (filozoficzną czy teologiczną), ale również elementem normatywnym, mającym wpływ na decyzje ustawodawcze w Kościele. Wskazała więc na zbawczy charakter stanowienia prawa kanonicznego, które winno zawsze kierować się zasadą *salus animarum*. Przedstawiła teologiczną specyfikę ustawy kanonicznej, a następnie normatywne znaczenie godności dla prawa kanonicznego oraz instytucje umożliwiające niezastosowania normy kanonicznej w imię godności człowieka.

Swoją refleksję nad znaczeniem ludzkiej godności w prawie Doktorantka zamknęła rozdziałem trzecim pt. „Dane osobowe jako element godności człowieka”, nawiązując do tytułowej ochrony danych osobowych. Najpierw więc przedstawiła genezę samego pojęcia danych osobowych i cel ich ochrony w perspektywie świeckiej i kościelnej. Następnie dokonała analizy źródeł norm regulujących ochronę danych w Kościele katolickim, zawartych w przepisach prawa kanonicznego (przede wszystkim w Dekrecie Konferencji Episkopatu Polski w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych w Kościele) oraz w przepisach prawa świeckiego (przed wszystkim w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady Unii Europejskiej w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy, czyli tzw. RODO). Wreszcie ukazała zakres obowiązywania regulacji o ochronie danych w Kościele katolickim w aspekcie przedmiotowym, podmiotowym i terytorialnym.

Ostatnim elementem strukturalnym dysertacji jest krótkie zakończenie, w którym Doktorantka zebrała główne wnioski z przeprowadzonych badań. W zakończeniu Doktorantka stwierdziła między innymi, że godność człowieka jest nierozzerwalnie złączona z osobą ludzką, jej źródłem jest akt stwórczy człowieka na obraz i podobieństwo Boga, a prawo kanoniczne ma tę godność chronić. Wyrazem tej ochrony jest przyjęta przez ustawodawcę kościelnego własna regulacja ochrony danych osobowych. Kościół stał się tym samym jeszcze bardziej

promotorem godności człowieka, co jest w pełni zgodne z podstawami teologicznymi Kościoła jako społeczności ludzkiej jednoczonej przez wiarę w Boga i miłość bliźniego.

Wniosek końcowy

W świetle przeprowadzonej analizy i oceny rozprawy doktorskiej Pani mgr. lic. Małgorzaty Chojary-Sobieckiej w kontekście przewidzianych prawem kryteriów wymagających spełnienia dla uzyskania stopnia naukowego doktora należy stwierdzić, że kryteria te w zasadzie zostały spełnione. Przedstawiona do recenzji rozprawa doktorska stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego. Doktorantka postawiła hipotezę badawczą, którą pozytywnie zweryfikowała, stwierdzając, że godność człowieka nie tylko leży u podstaw regulacji związanych z ochroną danych, ale jest niezbywalnym fundamentem prawa regulującego ochronę danych osobowych. Godność człowieka stanowi sens wprowadzonych regulacji w prawie polskim i kanonicznym, chroni przed nadmiernym formalizmem i powinna stanowić punkt wyjścia przy interpretacji przepisów do dokonania subsumpcji stanu prawnego do poszczególnych stanów faktycznych. Tym samym dała dowód, że umie samodzielnie prowadzić pracę naukową.

Analiza zawarta w pracy – jakkolwiek niezmiernie skondensowana – dowodzi pogłębionej ogólnej wiedzy teoretycznej Doktorantki w zakresie filozofii, teologii i prawa, która odnosi się do godności człowieka oraz ochrony danych osobowych. Zasadniczy przedmiot badawczy, sprowadzający się do wykazania korelacji pomiędzy godnością ludzką a ochroną danych osobowych człowieka, wydaje się *prima facie* dość oczywisty, jednak niewątpliwym atutem tej dysertacji jest wykazanie zachodzących w tej korelacji odniesień prawnych. Pewien niedosyt budzić może jedynie to, że Doktorantka w analizach swoich nie podjęła próby oceny ochrony danych osobowych (i godności ludzkiej) w kontekście dokonujących się przemian cywilizacyjnych. Czy współcześnie grozi nam na przykład zakaz ujawniania płci we wszelkich dokumentach urzędowych (łącznie z medycznymi) i czy określenie „kobieta” lub „mężczyzna” będzie podlegało ochronie w ramach ochrony danych osobowych?

Struktura dysertacji jest przemyślana i uzasadniona, warsztat językowy staranny, a prowadzony wywód logiczny, odpowiadający tematyce wskazanej w tytule i konsekwentnie zmierzający do osiągnięcia wyznaczonego we wstępie celu badawczego.

Konkluzja

Biorąc więc pod uwagę, iż przedstawiona do recenzji dysertacja spełnia wymogi stawiane rozprawie doktorskiej wymienione na wstępie, **stawiam pozytywny wniosek** do Rady dyscypliny nauki teologiczne Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie o dopuszczenie Pani mgr. lic. Małgorzaty Chojary-Sobieckiej do dalszego etapu przewodu doktorskiego.

Olsztyn, dnia 23 sierpnia 2023 r.

A handwritten signature in blue ink, reading "ks. prof. dr hab. Lucjan Świto". The signature is written in a cursive style with a small apostrophe over the 'i' in Świto.

ks. prof. dr hab. Lucjan Świto